

KAM5 ■ ● 026F -03°C 11/04/20

FACEBOOK / GÖRTVA BIRTOK

VADÁLLATOK A MAGYAR ERDŐKBEN | BEVÁNDORLÓK | TERROR |

Medvék a spájzban

Az egyre gyakoribb „medveészlelések”, a hiúzok és farkasok magyarországi visszatelepülése az ember-állat konfliktusok számának növekedését vetíti előre.

Medvenyomot talált Balatonhenye mellett, az országos kéktúra útvonalán egy természetjáró blogger – járta be a hír a sajtót július elején. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park később közölte, sem munkatársai nem erősítették meg a nagyragadozó jelenlétét, sem a vadkamerák. Nem utal a medve betolakodására az ott honos állatok viselkedése sem.

Ezzel szemben a Börzsöny már bizonyítottan a medve felségterülete: előbb márciusban, majd májusban fényképezték le lábnyomait Diósjenőnél, később pedig kameracsapda is megörökítette a jól megtermett állatot. Terjeszkedése nem váratlan: a Bükkben, a Zemplénben és a Mátrában már évek óta megtelepedtek a – szlovák állományból származó – medvék, innen a Börzsöny csak egy ugrás. A Balaton messzebb van ugyan, de sokan emlékezhetnek Robira, a 2018-ban a Bükkből indult, majd pár nap múlva Szeged mellett altatólövedékkel elfogott medvére. (Robiról ekkor derült ki, hogy nőstény.) A medvének egyáltalán nem probléma a távolság, inkább a folyók, a nagy forgalmú utak és efféle akadályok lassíthatják otthonkeresését. Am

úszni tud – és a román helyzet azt mutatja, hogy ha muszáj, akkor az ember jelenlétével is megbékél. Ami viszont nem kölcsönös.

Romániában 2016-tól erősen korlátozták a medvék vadászatát. A következmények banálisak voltak: az állomány gyors növekedésnek indult, a havasokból leereszkedő példányok pedig nekiláttak gubérálni, haszonállatokat zsákmányolni, és néhány súlyos sérüléssel vagy halállal végződő támadás is volt. Bár környezetvédők akkoriban úgy érveltek, hogy az erdők mérete természetes gátját képezi a szaporodásnak, a medvék nem értenek egyet velük, és egyre gyakrabban terjesztik ki életterüket a városokra és falvakra. Tuszánföldön az elmúlt hetekben sorozatossá váltak az incidensek, az állatok házakba is betörték élelmet keresve. Ennek nyomán az üdülővárosokban példátlan módon nem más emberek, hanem a medvék ellen rendeztek tüntetést július elején. „Terrorizálva vagyunk reggeltől estig, estétől reggelig, és a házainkban sem vagyunk biztonságban”, mondta a város polgármestere. Tánczos Barna román környezetvédelmi miniszter a panaszok hatására kijelentette, hogy a helyzet

**a Börzsöny
már a
medve fel-
ségterülete**

tarthatatlan, a szabályozáson változtatni kell, és fognak is. Ő egyébként már korábban is a medverítkezés pártján állt, és az incidensek most alkalmat adnak a keményebb fellépésre. Tánczos szerint ideje az állatvédelem kizárólagossága helyett az emberi élet védelmére helyezni a hangsúlyt.

A román rendszerváltás kétszeresen is kedvezett a medvéknek. Nemcsak mert Nicolae Ceausescu pártvezér és barátai lelkesen lőtték őket halomra, hanem mert az akkori szemetesek nem sok csemegét tartogattak számukra. A jólét növekedésével a kidobott élelmiszer is megszorodott, a települések sivár és veszélyes terepből terített asztallá változtak.

A medve megjelenése persze nem elsősorban a betört ablakok és kiborított kukák miatt borzolja a kedélyeket, hanem mert ez az egyetlen európai ragadozó, amely vitán felül életveszélyes. Magyarországra az elmúlt évtizedek során visszatelepült a farkas és a hiúz is, de míg előbbi legfeljebb az állattartóknak okozhat szörványos károkat, utóbbit még megpillantani is kivételes szerencse – noha a 30-40 kilogrammos nagymacskaival sem lenne egyszerű megbirkózni, ha nem térne ki az ember útjából kilométeres ívben. A 400 kiló is megűtő medve azonban leküzdhetetlen ellenfél, és ha rákap az ember környezetében megszerezhető táplálékra, előbb-utóbb bekövetkezik a konfliktus.

Nincs értelme a medve terjeszkedését korlátozni, a fajok maguk választják ki az élőhelyüket – ezt már Patkó László, a WWF Magyarország Nagyragadozók programjának vezetője mondja. Szerinte nincs értelme a medve terjeszkedését korlátozni, a fajok maguk választják ki az élőhelyüket. De oda kell figyelniük a hulladék és az élelmiszer megfelelő tárolására, és feltétlenül kerülendő, hogy a medvék lakott területre szokjanak be. Ilyet azonban magyar medve eddig nem csinált. Feltűnésére valóban számítani lehet újabb területeken, hiszen több száz kilométert képesek beköborolni – a Balatonnál viszont egymásba lépett patátságokról volt szó szerinte, nem medvéről.

A probléma megítélését, így megoldását nehezíti, hogy a

HVG
GAZDASÁGI, POLITIKAI HÍRMAGAZIN
FELELŐS SZERKESZTŐ:
GERGELY MÁRTON, NAGY IVÁN ZSOLT (hvg.hu)
KORÁBBI FŐSZERKESZTŐK:
1979–1988 VINCE MÁTYÁS
1988–2005 LIPOVECZ IVÁN
2005–2009 RÉTI PÁL
2009–2014 VASS PÉTER
2014–2021 JAKUS IBOLYA
VEZETŐ SZERKESZTŐK:
DOBOSZAY JÁNOS, JUHÁSZ GÁBOR, NAGY GÁBOR,
SZABÓ YVETTE
OLVASÓSZERKESZTŐK: MUCK TIBOR, PETŐ ANDRÁS
MŰVÉSZETI VEZETŐ: CSÉVE GÁBOR
KÉPSZERKESZTŐ: KISS-KUNTLER ÁRPÁD
SZERKESZTŐK: BALOGH CSABA, FOKASZ ORESZTÉSZ,
HAMVAY PÉTER, TÁLAS ANDREA, TÓTA W. ÁRPÁD
MUNKATÁRSÁK: BALLA GYÖRGYI, BEDŐ IVÁN,
FARKAS ZOLTÁN, FÖLDVÁRI ZSUZSA (Bécs), GÁTI JÜLIA,
GYENIS ÁGNES, JOÓ HAJNALKA, KERESZTES IMRE,
KOVÁCS GÁBOR, MATALIN DÓRA, MURÁNYI GÁBOR,
NÉMETH ANDRÁS, OROSZI BABETT, RIBA ISTVÁN,
WEYER BÉLA (Berlin)
TARTALOMFEJLESZTÉSI VEZETŐ: JAKUS IBOLYA
FOTÓ: FAZEKAS ISTVÁN, REVICZKY ZSOLT,
TURY GERGELY
TÖRDELÉS: PAULIK LÁSZLÓ, VAS TAMÁS
INFOGRAFIKA: ZSUBORI ERVIN
GRAFIKA: BÁLINT VIRÁG, SOMODI ANDRÁS
KORREKTOROK: MARKWARTH ÁGNES, TOMKA ESZTER
DOKUMENTÁCIÓ: PUSZTA DÓRA

CÍMLAP: KÓHALMI ZOLTÁN, GUTEMA DÁVID, MARABU,
ZÖRGÖ MÁTE

KIADJA A HVG KIADÓ ZRT.
FELELŐS KIADÓ: SZAUER PÉTER vezérigazgató
KIADÓHIVATAL ÉS SZERKESZTŐSZÉK:
1037 Budapest, Montevideo utca 14.
Levél cím: 1300 Budapest 3, Pf. 20.
Telefon: 436-2000 Fax: 436-2010, 436-2011
E-mail: hvg@hvg.hu
KERESKEDELMI IGAZGATÓHELYETTES:
MIKLÓSI ZOLTÁN
HIRDETÉSFELVÉTEL:
1037 Budapest, Montevideo utca 14.
Telefon: 436-2020, 436-2000 Fax: 436-2089
E-mail: hirdet@hvg.hu
LAPTERJESZTÉS ÉS MARKETING: SZAUER TAMÁS
E-mail: ugyfelszolgalat@hvg.hu
ELŐFIZETÉSI INFORMÁCIÓ: 436-2045
KLUBKÁRTYA-INFORMÁCIÓ: 436-2045
NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS: HVG Grafikai Stúdió
VEZETŐ: BREZOVSKY GYÖRGY, telefon: 436-2070
NYOMTATÁS, FELDOLGOZÁS:
Ipress Center Central Europe Zrt., Vác.
FELELŐS VEZETŐ:
Vágó Attila vezérigazgató
INDEX: 25385 • ISSN: 1217-9647
Előfizetésben terjeszti a HVG Kiadó Zrt.
és a Magyar Posta Zrt.
Előfizethető a HVG Kiadónál, a bolt.hvg.hu oldalon és
az ugyfelszolgalat@hvg.hu e-mail címen, valamint a
Magyar Posta Zrt. Hírlap igazgatóságánál (postacím:
1900 Budapest, e-mail: hirlapeloizes@posta.hu),
és az ország bármely postáján és a hírlapkézbesítőknél.
Árusításban terjeszti a Lapker Zrt.
ELŐFIZETÉSI DÍJAK:
Éves 34 620 Ft, fél év 19 500 Ft, negyedév 10 290 Ft

A kiadó a lap bármely részének másolásával, terjesztésével, a benne megjelent adatok elektronikus tárolásával és feldolgozásával kapcsolatos minden jogot fenntart. A HVG-ben megjelent minden szerzői mű (cikk, fotó, táblázat, grafika) csak a kiadó előzetes írásbeli vagy elektronikus dokumentumba foglalt engedélyével tehető hozzáférhetővé, illetve másolható a nyilvánosság számára a sajtóban. Ez a nyilatkozat a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 36. § (2) bekezdésében foglaltak szerinti tiltó nyilatkozatnak minősül.

MATESZ print-audit

Kiadványunk példányszámát a Matesz hitelesíti

**a Mici-
mackótól
Dömdö-
dömig
terjedő
macikultusz
komoly
szurkolótá-
borot toboroz
a szőrös
csapatnak**

medve összetettebb jelenség, mint az embert zsákmánynak tekintő, minden esetben veszedelmes fajok, amilyen a krokodil vagy a jegesmedve. Tény, hogy nagyon kevés, kifejezetten emberre vadászó medvérl tudunk, a legbrutálisabb ilyen támadást 1915-ben Japánban követte el egy barnamedve, amely hét embert ölt meg. Az is ismert, hogy a medve táplálékának legalább kétharmadát gyümölcsök, magok, rovarok, valamint döggök teszik ki, élő állatot elsősorban a bocsos anyamedve zsákmányol. Ehhez jön még a Micimackótól Dömdödömig terjedő macikultusz, ami komoly szurkolótábort toboroz a szőrös csapatnak.

Az erdőben azonban minden megváltozik, ha beköltözött a medve. A Bükki Nemzeti Park igazgatósága 2020-ban tette közzé ajánlásait a túrázók számára. Ezek között szerepel, hogy sötétedés után lehetőleg ne menjünk az erdőbe. Vagyis ahol a medve megveti a mancsát, azt a területet sátrazás, táborút körüli erdei bulik szempontjából elveszítjük. Bár a természetjárásnak ezt a változóját nem tömegek úzik, felmerül a kérdés, megér-e ennyi lemondást az, hogy Magyarországra vissza-telepedett egy korábban jelen lévő állatfaj. Patkó László megjegyzi, ő maga többször aludt már medvés területen a szabályok betartásával, és így megelőzhető a problémák. „Ne keressük a medve társaságát, lehetőleg többedmagunkkal túrázzunk, és maradjunk a kijelölt turistautakon” – javasolja a vadbiológus.

A nemzeti park kirándulóknak szánt tanácsai között ott vannak az Amerikából ismert praktikák: fára aggatni az élelmiszert a táborhelytől messze, nem tartani a sátorban se fogkrémet, se ennilót, de lehetőleg olyan ruhát sem, amiben nyársztunk. Végül kapunk útmutatást a találkozások esetére is, beleértve azt, amikor a medve úgy dönt, mégis inkább támad. „Feküdjének hasra, a kezeiket kulcsolják a tarkójuk mögé, ha pedig hátrafordít, tartsák a kezeiket a lágy részeket vagy a fejet védelmezően. Nem lesz kellemes, de hamar elmegy az állat, s távozását követően pár perccel, irányával ellentétesen, hagyják el a helyszínt.”

A medvementesség évtizedei után tehát eldönthetjük, hogy a fejünket vagy a lágy részeinket tartjuk-e értékesebbnek, és a nem kellemes rész végeztével a maradék végtagjainkon távozhatunk.

Szlovákiában rendőrökből szerveztek akciócsoportot a „problémás” medvék ártalmatlanítására, de az ő bevetéseik nem arattak osztatlan sikert; kritikusaik szerint alapvető gond, hogy nincs velük az erdőt és az állatokat ismerő szakértő, ezért többször is olyan medvéket löttek ki, amelyek nem jelentettek veszélyt, a medvebűnözőket pedig szem elől tévesztették. Romániában csendőrök és vadászok közös fellépéséről várnak eredményt a jövőben: a különleges alakulatok 24 órán belül a helyszínen intézkednek, a gondot okozó állatot veszélyességétől függően elkergetik, elszállítják vagy kilövik. Mindezek a módszerek természetesen csak reakcióra adnak lehetőséget: a lakott területen észlelt, városokban randalírozó medvék ellen vethetők be. Ember és állat konfliktusa azonban óhatatlanul magánakciókhoz is vezet: Romániában állítólag akadnak gazdák és más civilek, akik méreggel és hurokkal veszik fel a harcot a biztonságukat és javaikat fenyegető ragadozókkal.

Nem mindenhol fogadják olyan belenyugvással a veszélyes ragadozó megjelenését, mint Kelet-Európában. Izlandon évtizedek óta gyakorlat, hogy amint egy jegesmedve feltűnik a szigeten, a rendőrség erre szakosodott munkatársai agyonlövöik. A jegesmedvék Grönland felől sodródhatnak át időnként az északi partokra. Kivételes esetekben előfordul, hogy az állatot elaltatják és külföldi állatkertbe szállítják, de a legtöbbnek golyó általi halál a sorsa. Ezt a stratégiát a helyi környezetvédelmi minisztérium munkacsoportja 2008-ban megerősítette, figyelembe véve az elszállítás költségeit, a tényt, hogy a grönlandi állomány stabil, és hogy milyen veszélyt jelentene az emberekre, ha megtűrnék. A kilövések természetesen ott is kiváltják a legzöldebb polgárok tiltakozását, de a többség alapvetően nem bánja, hogy országukban nincs vadon élő, életveszélyes ragadozó. ■ TÓTA W. ÁRPÁD